

ΒΑΣΙΚΗ ΔΕΡΜΑΤΟΛΟΓΙΑ – ΑΦΡΟΔΙΣΙΟΛΟΓΙΑ

ΙΩΑΝΝΗΣ ΧΑΤΖΗΣ

Αναπλ. Καθηγητής Δερματολογίας Αφροδισιολογίας Ιατρικής Σχολής Πανεπιστημίου Ιωαννίνων

ΤΟΜΟΣ Α

ISBN 960-7081—48-X (set)

ISBN 960-7081—49-8 (Τόμος 1)

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Α΄ ΤΟΜΟΣ

Πρόλογος

A. ΕΙΣΑΓΩΓΗ	1
B. ΑΝΑΤΟΜΙΑ ΤΟΥ ΔΕΡΜΑΤΟΣ	7
1. Μακροσκοπική δομή της επιφάνειας του δέρματος	7
2. Μικροσκοπική δομή του δέρματος	12
α. Επιδερμίδα	12
β. Χόριο	16
γ. Υποδερματικός ιστός	21
δ. Εξαρτήματα	22
1) Τρίχες	22
2) Σμηγματογόνοι αδένες	24
3) Ιδρωτοποιοί αδένες	24
α) εκκρίνεις ιδρωτοποιοί αδένες	24
β) αποκρινείς ιδρωτοποιοί αδένες	28
4) Νύχια	30
Γ. ΑΜΥΝΤΙΚΕΣ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΕΣ ΤΟΥ ΔΕΡΜΑΤΟΣ ΚΑΙ ΤΩΝ ΕΞΑΡΤΗΜΑΤΩΝ	31
1. Μηχανισμοί άμυνας στη βλαπτική επίδραση ουσιών	31
2. Μηχανισμοί άμυνας στη διείσδυση μικροοργανισμών-παρασίτων	33
3. Μηχανισμοί άμυνας σε διακυμάνσεις της θερμοκρασίας περιβάλλοντος	35
4. Μηχανισμοί άμυνας στην επίδραση του ήλιου και υπεριωδών ακτινών	36
5. Μηχανισμοί άμυνας στην βλαπτική επίδραση ηλεκτρικού ρεύματος	36
6. Μηχανισμοί άμυνας στην ιονίζουσα ακτινοβολία	38
7. Μηχανισμοί άμυνας σε μηχανικούς παράγοντες	38
8. Άμυνα στην απώλεια υγρών	41
9. Ενισχυτικές αντιδράσεις της άμυνας	41
Δ. ΕΞΕΤΑΣΗ ΔΕΡΜΑΤΟΛΟΓΙΚΟΥ ΑΣΘΕΝΟΥΣ	43
1. Λήψη ιστορικού	43
2. Κλινική εξέταση	43
3. Αναγνώριση στοιχειωδών βλαβών	52
α) Πρωτογενείς στοιχειώδεις βλάβες	52
β) Δευτερογενείς στοιχειώδεις βλάβες	54
4. Εντόπιση των βλαβών	66
5. Σχήμα βλαβών	68
6. Άλλες εξετάσεις διαγνωστικές στη δερματολογία	68
Ε. ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΕΣ ΔΕΡΜΑΤΟΠΑΘΕΙΕΣ	73
Αίτια επαγγελματικών δερματοπαθειών	73
Μηχανισμοί άμυνας του δέρματος	73
Επαγγελματικές δερματοπάθειες από επίδραση ουσιών	74
Επαγγελματικές δερματοπάθειες από μικροοργανισμούς και παράσιτα	76
Επαγγελματικές δερματοπάθειες από διακυμάνσεις θερμοκρασίας	76
Επαγγελματικές δερματοπάθειες από την ηλιακή και την υπεριώδη ακτινοβολία	76
Επαγγελματικές βλάβες από το ηλεκτρικό ρεύμα	76
Επαγγελματικές δερματοπάθειες από ιονίζουσα ακτινοβολία	79
Επαγγελματικές δερματοπάθειες από μηχανικούς παράγοντες	79
Ευπαθείς ομάδες δερματοπαθειών στους βλαπτικούς παράγοντες του περιβάλλοντος εργασίας	80
Ζ. ΔΕΡΜΑΤΙΤΙΣ	83
Κλινικοί και ιστολογικοί χαρακτήρες της δερματίτιδας	83
Ταξινόμηση δερματίτιδας	85
Α. Δερματίτις από επαφή (εξωγενής δερματίτις)	85

1) Τοξική δερματίτις από επαφή.....	85
2) Αλλεργική δερματίτις από επαφή	89
Δευτερογενής εξάπλωση δερματίτιδας	96
Ιατρογενής δερματίτις	96
3) Λοιμώδης δερματίτις.....	98
B. Ενδογενής δερματίτις	100
1. Ατοπική δερματίτις.....	100
2. Δυσιδρωσικό έκζεμα.....	108
3. Σμηγματορροϊκή δερματίτις	110
α) Σμηγματορροϊκή δερματίτις των βρεφών	110
β) Σμηγματορροϊκή δερματίτις των ενηλίκων	112
4. Νομισματοειδές ή δισκοειδές έκζεμα	115
5. Εντοπισμένη νευροδερματίτις.....	117
6. Επιδερμιδίτις (λευκή πιτυρίαση)	118
Δερματίτις στα παιδιά.....	118
Δερματίτις των ηλικιωμένων ατόμων	124
H. ΔΕΡΜΑΤΙΚΕΣ ΑΝΤΙΔΡΑΣΕΙΣ ΣΤΟ ΗΛΙΑΚΟ ΦΩΣ	127
Ηλιακό φάσμα	127
Προστατευτικοί μηχανισμοί του δέρματος έναντι του ήλιου.....	127
Ηλιακό έγκαυμα.....	129
Φωτοδερματίτιδες	130
α) Φωτοτοξικές αντιδράσεις.....	130
β) Φωτοαλλεργικές αντιδράσεις	131
Πολύμορφο εκ φωτός ερύθημα.....	133
Ηλιακή κνίδωση	133
Επίδραση του ήλιου σε ορισμένες δερματοπάθειες.....	134
Πορφυρίες	134
Πελλάγρα	143
Θ. ΑΥΤΟΑΝΟΣΕΣ ΧΡΟΝΙΕΣ ΠΟΜΦΟΛΥΓΩΔΕΙΣ ΔΕΡΜΑΤΟΠΑΘΕΙΕΣ	147
Πέμφιγα 147	
α) Κοινή πέμφιγα.....	147
β) Βλαστική πέμφιγα	152
γ) Φυλλώδης πέμφιγα.....	152
δ) Ερυθρηματώδης πέμφιγα	154
Πεμφιγοειδές	155
α) Πομφολυγώδες πεμφιγοειδές.....	155
β) Καλοήθες πεμφιγοειδές των βλεννογόνων	158
Ερπητοειδής δερματίτις.....	158
Ατυπες μορφές χρονίων πομφολυγώδων νοσημάτων.....	160
Επικτητή πομφολυγώδης επιδερμόλυση	162
Έρπης κύησης	162
I. ΑΥΤΟΑΝΟΣΑ ΝΟΣΗΜΑΤΑ ΣΥΝΔΕΤΙΚΟΥ ΙΣΤΟΥ	165
1. Ερυθρηματώδης λύκος	165
Α. Χρόνιος δερματικός ερυθρηματώδης λύκος	166
Β. Ύποξυς ερυθρηματώδης λύκος.....	185
Γ. Συστηματικός ερυθρηματώδης λύκος.....	189
2. Σκληροδερμία.....	195
α) Εντοπισμένη σκληροδερμία (μορφέα).....	195
β) Γενικευμένη μορφέα	202
γ) Συστηματική σκληροδερμία	204
δ) Ποικιλίες συστηματικής σκληροδερμίας.....	211
α. Σύνδρομο CRST	211
β. Μικτή νόσος του συνδετικού ιστού	211
γ. Ηωσινοφιλική περιτονίτιδα	212
δ. Σκληροίδημα του Buschke	212
3. Δερματομυοσίτιδα	214
K. ΔΕΡΜΑΤΟΠΑΘΕΙΕΣ ΜΕ ΠΡΟΣΒΟΛΗ ΤΩΝ ΑΓΓΕΙΩΝ	227
1. Παλαμιαίο ερύθημα	227
2. Πολύμορφο ερύθημα.....	229
3. Οζώδες ερύθημα	233
4. Σκληρό ερύθημα του Bazin	234
5. Κνίδωση	234
6. Αιφνίδιο ερύθημα (Flushing)	243
7. Περίδνωμα	243
8. Δακτυλιοειδή φυγόκεντρα ερυθρήματα	243
Λ. ΦΑΡΜΑΚΕΥΤΙΚΑ ΕΞΑΝΘΗΜΑΤΑ	249

Παθογένεια φαρμακευτικών εξανθημάτων	250
Μορφολογική ταξινόμηση των φαρμακευτικών εξανθημάτων	256
1. Κνίδωση, αγγειοοίδημα, αναφυλαξία, ορονοσία	260
2. Ιλαροειδή ή οστρακιώδη εξανθήματα	264
3. Ερυθροδερμία	265
4. Τοξική επιδερμική νεκρόλυση	265
5. Πολύμορφο ερύθημα	268
6. Οζώδες ερύθημα	268
7. Αγγειίτιδα	268
8. Πορφύρα	268
9. Σταθερό φαρμακευτικό εξάνθημα	270
10. Λειχηνοειδή εξανθήματα	270
11. Διαταραχές μελάγχρωσης	270
12. Ακμοειδή εξανθήματα	271
13. Μεταβολές νυχιών	271
14. Φωτοευαισθησία	271
15. Ιωδόδερμα-Βρωμιόδερμα	273
16. Εκζεματικά εξανθήματα	273
17. Πομφολυγώδη εξανθήματα	273
18. Σύνδρομο ερυθματώδους λύκου	273
19. Αντιδράσεις τύπου εντοπισμένης σκληροδερμίας	274
20. Διαταραχές τριχώματος	274
21. Επιδείνωση προϋπάρχουσας δερματοπάθειας	274
22. Δακτυλιοειδές φυγόκεντρο ερύθημα	276
23. Ιχθυασιοειδή εξανθήματα	276
24. Ροδόχρους πιτυρίαση	276
25. Προκαρκινικές καταστάσεις από φάρμακα	276
Πενικιλίνη	276
Διάγνωση των φαρμακευτικών εξανθημάτων	279
Θεραπευτική αντιμετώπιση και πρόληψη φαρμακευτικών εξανθημάτων	281
Κύρια σημεία φαρμακευτικών εξανθημάτων	282

Μ. ΒΛΑΤΙΔΩΔΕΙΣ ΔΕΡΜΑΤΟΠΑΘΕΙΕΣ	285
1. Ψωρίαση	285
1) Κατά πλάκες ψωρίαση	293
2) Σταγονοειδής ψωρίαση	300
3) Ψωρίαση των πτυχών	300
4) Ερυθροδερμική ψωρίαση	303
5) Φλυκταινώδης ψωρίαση	304
α) Εντοπισμένη	304
β) Γενικευμένη	306
6) Αρθροπαθητική ψωρίαση	313
Θεραπεία ψωρίασης	316
α) Τοπική θεραπεία	317
β) Συστηματική θεραπεία	327
2. Ομαλός λειχήνας	360